

I: Det teologiske Fakultet

Al undervisning og forskning inden for det teologiske hovedområde er karakteristisk ved at have to fortidige tekster: Det gamle og Det ny Testamente som fælles udgangspunkt. Hvad står der i disse tekster? Hvordan skal de oversættes og fortolkes? Hvorledes er de blevet fortolket gennem tiderne, og hvordan har mennesker reageret på disse tolkninger? Hvorledes kan og bør de fortolkes i dag?

På forskellig måde beskæftiger de teologiske fag og discipliner sig med disse spørgsmål og indgår her i et nødvendigt samspil og samarbejde med en lang række discipliner inden for de øvrige hovedområder. Den omstændighed, at det store flertal af de teologiske kandidater bliver præster, gør det naturligt at disciplinen praktisk teologi (med religionssociologi) påkalder sig stigende interesse.

Studiet kræver i sin nuværende udformning ganske omfattende sprogkundskaber – Det gamle Testamente studeres på hebraisk og Det ny Testamente på græsk – og en stor del af forstudiet bruges på sprogundervisning. Men det moderne traditionstab bevirker også, at der må sættes bredt ind på at oparbejde kendskab hos de studerende til den kristne kulturelle arv. Begge dele er – set fra lærerside – ressourcekrævende, og der er ikke noget rimeligt forhold mellem det stigende studentertal og antallet af faste lærere ved fakultetet. Undervisningsbyrden for den enkelte lærer er derfor ofte for stor, hvad der naturligvis igen går ud over hans eller hendes forskning.

Alligevel kan forskningen, som den udfolder sig inden for hvert af de tre institutter, stå mål med det internationale niveau. Der har da også været bud efter fakultetets lærere i mange udenlandske sammenhænge: gæsteforelæsninger, bedømmelses- og redaktionsarbejde m.v. Det er iøvrigt værd at bemærke, at både fakultetets forskning og undervisning er begyndt at overskride de traditionelle grænser mellem disciplinerne og mere og mere fremstår som resultat af et samarbejde mellem lærerne.

Ved Institut for bibelsk eksegese står oversættelsesproblematikken fortsat i centrum. Alle instituttets lærere i Det gamle Testamente er inddraget i arbejdet med en nyoversættelse sammen med kollegerne

fra Århus universitet. Der arbejdes med udforskningen af den paulinske teologi, og flere lærere forsker i den israelitisk-jødiske religions kvindesyn. Igen i samarbejde med søsterfakultetet i Århus arbejdes der på en oversættelse af de tidligt-kristne forfattere, »de apostolske fædre«.

Under Institut for kirkehistorie udgør oldtid og højmiddelalder stadig væsentlige forskningsområder. En væsentlig del af instituttets forskning er helliget reformationstiden, herunder også dens salmer. Et særligt område udgøres af middelalderens kalkmaleri. I jubilæumsåret har instituttets lærere publiceret adskillige Luther- og Grundtvig-studier.

Institut for systematisk teologi er delt op i en række underafdelinger, hvoriblandt Søren Kierkegaard-biblioteket, som er rammen om en intensiv beskæftigelse med vor største danske religionsfilosof, og hvor forskere fra udlandet jævnligt kommer på besøg i kortere eller længere perioder. Ved de øvrige afdelinger lægges vægten på udforskningen af kristendommens betydning i det moderne samfund, selv om heller ikke det historiske aspekt glemmes. Konkret har det også her givet sig udtryk i fortsat beskæftigelse med Luthers og Grundtvigs tanker og teologi. Der forskes endvidere i andre kirkesamfund og andre, især 3. verdens, kulturer. Og også her arbejdes der med emner inden for den feministiske forskning.

Fakultetets arrangementer i 1983:

Gæsteforelæsninger:

Louis Marin, Paris, Jaroslav Pelikan, New Haven, Basil Mitchell, Oxford, Gerhard Ebeling, Zürich, Milan Opocensky, Praha, Preben Wernberg-Møller, Oxford.

Et tværfakultært Grundtvig-seminar blev afholdt 16.-20.5. med støtte fra undervisningsministeriets tipsmidler.

I anledning af Luther-jubilæet afholdt fakultetet 15.9. et åbent-hus-arrangement, som afsluttedes med en koncert i Helligåndskirken.

Jens Glebe-Møller

1: Institut for Bibelsk Eksegese

Historie:

Instituttet blev oprettet i efteråret 1968 og havde det første år til huse i Linnégade 22.

Fra oktober 1969 til oktober 1971: Ll. Kirkestræde 1. Fra oktober 1971: Købmagergade 44-46, 2. sal. Der har ikke været tale om deling eller sammenlægning.

Stab:

Professorer: Niels Hyldahl; Mogens Müller; Eduard Nielsen; Svend Holm-Nielsen. Lektorer: Martha Byskov; Lone Fatum; Arne Munk; John Strange. Adjunkt: Geert Hallbäck. Ekstern lektor: Kjeld Nielsen, tiltrådt 1.9.1983. Kandidatstipendiat: Karin Friis Plum, fratrådt 7.12.1983; Anne Schmidt. Teknisk-administrativt personale: deltidsbeskæftigede: 2, heraf 1 fratrådt 1.2.1983, 1 tiltrådt 7.3.1983.

Forskningsvirksomhed:

Nyoversættelsen af Det gamle Testamente, iværksat af Det danske Bibelselskab, som har været omtalt i flere udgaver af årbogen, fortsætter under redaktion af Svend Holm-Nielsen og lektor Hans Gottlieb fra Århus, og med en række medarbejdere fra den gammeltestamentlige afdeling ved Institut for bibelsk Eksegese og Institut for Gammel Testamente, Århus. I løbet af 1983 er oversættelsen af tolvprofetbogen og Genesis tilnærmelsesvis færdiggjort.

I oktober og november 1983 ledede Svend Holm-Nielsen den fjerde og afsluttende udgravningskampagne i Umm Qeis (oldtidens Gadara) i Jordan sammen med en række medarbejdere, bl.a. John Strange fra instituttet. En endelig rapport om udgravningen er under udarbejdelse.

I rækken af kommentarer til Det danske Bibelselskabs kommentarserie arbejder Martha Byskov på en kommentar til Jakobs Brev og John Strange på en kommentar til Kongebøgerne.

Med Det danske Bibelselskab som udgiver udarbejdes en oversættelse til dansk af De apostolske Fædre med indledninger og noter; redaktionen består af biskop Bertil Wiberg, generalsekretær Niels Jørgen Cappelørn og professor Niels Hyldahl, og blandt medarbejderne kan nævnes lektor Martha Byskov, adjunkt Geert Hallbäck og professor Mogens Müller. Værket påregnes færdigt og udgivet i to bind i april 1985.

Det gammeltestamentlige fagområde:

John Strange arbejder på nogle artikler om 'Salomons tempel' og 'Overgangen fra Bronze- til Jernal-

der i det østlige Middelhavsområde', samt et arbejde om forholdet mellem Gammel og Ny Testamente.

Et projekt, ved Anne Schmidt, 'Det elohistiske fortællestof i Pentateuken', vil søge at besvare spørgsmål som 1) Eksisterer Elohisten som en selvstændig kilde, sådan som den klassiske kildedelingshypotese antager det? og 2) Hvordan skal man datere og stedfæste det materiale, der tillægges Elohisten?

Det nytestamentlige fagområde:

Inden for det nytestamentlige fagområde beskæftiger Geert Hallbäck sig med tekstteoretiske og metodeteoretiske studier, især med henblik på forholdet mellem samfundssituation, tekst og bevidsthed. Geert Hallbäck arbejder desuden med en oversættelse af 'Hermas Hyrde' som led i en samlet oversættelse af 'De apostolske Fædre' ved bl.a. lærere fra fakulteterne i København og Århus.

Martha Byskov arbejder med et projekt om 'Skabelsesteologi og hermeneutik', hvori hun undersøger skabelsestroens betydning for den paulinske hermeneutik og for den bibelske eksegese med sigte på den kristne prædiken; desuden arbejder Martha Byskov med en oversættelse af Andet Klemensbrev. Lone Fatum fortsætter sine Paulusstudier, som indbefatter arbejde med oversættelse.

Der arbejdes med emner inden for kvindeforskningen (Lone Fatum og Karin Friis Plum), specielt en undersøgelse af 'Kvinder og kvindesyn i israeltisk-jødisk religion'.

Redaktionshverv:

Niels Hyldahl og Mogens Müller er medlemmer af redaktionen for Dansk Teologisk Tidsskrift.

Eduard Nielsen er medlem af The Editorial Board of Vetus Testamentum og medlem af Statens humanistiske Forskningsråd.

Gæster og rejser:

I det forløbne år har Lone Fatum og Geert Hallbäck holdt gæsteforelæsninger i Oslo.

Svend Holm-Nielsen har gæsteforelåst ved Goetheinstituttet i Amman, Jordan.

Instituttet afholdt 4. oktober en temadag over emnet »Tekst og tolkning i kvindeteologisk regi« med støtte fra SHF.

Arbejde i kollegiale organer:

Medlemmer af det teologiske fakultetsråd: Martha Byskov og Eduard Nielsen (indtil 1.12., sidstnævnte som dekan fra 21.9.-1.12.). John Strange, Lone Fa-

tum og Niels Hyldahl fra 1.12., sidstnævnte tillige medlem af konsistorium.

Medlem af det teologiske studienævn: Mogens Müller.

Publikationer:

Hallbäck, G.: Bibeltid om Markus 2,1 – 12. Præsteforeningens Blad 24, 1983, s. 413–19, Skjern 1983.

– : Strukturalisme og eksegese. Modelanalyser af Markus 5,21–43. København 1983, 165 s.

Müller, M.: Olof Linton – bibliografi. Dansk Teologisk Tidsskrift 1, 46. årgang, s. 59–65, København 1983.

– : Bibelsk eksegese. Fønix 2, (7. årgang), s. 93–105, København 1983.

– : Jesu brug af udtrykket "menneskesønnen". Dansk Teologisk Tidsskrift 3, (46. årgang), s. 201–20, København 1983.

Nielsen, E.: Law, History and Tradition, Selected Essays by Eduard Nielsen. København 1983, 179 s.

Plum, K.F.: Kvindehistorie og kvindehistorier – i det gamle testamente. København 1983, 144 s.

Schmidt, A.: Udviklingen i Israel og Juda 841–35 f.Kr. Dansk teologisk Tidsskrift 1, 1983, s. 1–21, København 1983.

John Strange

2: Institut for Kirkehistorie

Historie:

Institut for Kirkehistorie er opstået ved en sammenlægning af Institut for dansk Kirkehistorie, indrettet i 1956 i villaen Vodroffsvej 8, og Institut for Kirke- og Missionshistorie, oprettet 1967.

Ved det teologiske fakultets indflytning i Købmagergade 44-46 i 1971 samledes de to institutter.

Stab:

Professorer: Torben Christensen, (død 8.9.83), Leif Grane og Niels Knud Andersen. Lektorer: Knud Banning, Jørgen Pedersen, Martin Schwarz Lausten og Jørgen I. Jensen. Seniorstipendiater: Åge Rydstrom-Poulsen og Lauge Olaf Nielsen. Ekstern lektor: Peter Balslev-Clausen.

Teknisk-administrativt personale: 20 t.ugl.: 3.

Forskningsvirksomhed:

Forskningen ved instituttet omfatter oldtidens og højmiddelalderens kirkehistorie, reformationstidens

teologi og hymnologi, kirken i Danmark i begyndelsen af det 19. årh., specielt Grundtvigs betydning. Særlige forskningsområder er fortsat middelalderlige kalkmalerier og salmeforskningen.

»Studier i Eusebs h.e. VIII-X og Rufins latinske oversættelse« vil til sin tid blive publiceret i Videnskabernes Selskabs Skrifter. (Torben Christensen).

Der arbejdes fortsat med reformationstidens salmehistorie, og der foreligger nu to artikler med emne fra Hans Thomissens Salmebog (1569). En større samlet fremstilling vedr. de ældste danske salmebøger er planlagt. Niels Knud Andersen forbereder desuden en afhandling om Bugenhagens indflydelse ved reformationens indførelse i Danmark.

En langsigtet studieplan vedr. den tidlige reformatiske prædiken med særligt henblik på Luther, omfattende den senmiddelalderlige prædiken i Tyskland, humanismens indflydelse, Luthers tidlige (opr. utrykte) prædikener, samtidig reformatisk publikation, mundede ud i en analyse af Luthers såkaldte Wartburgpostille. I en artikel skal Hviids liv som orientalist og som regensprovst skildres, og en undersøgelse af Kommunitetsformuens forvaltning i de sidste 150 år offentliggøres i »Kommunitets historie ca. 1830 til i dag«. (Leif Grane).

Billedprogrammerne i dansk senmiddelalderligt kalkmaleri er under udarbejdelse, og udvalget og placeringen af motiverne i 1400-tallets kirkelige kunst undersøges for at finde frem til grundlæggende forestillinger om tilværelsens udvikling og indretning, især hvad angår forbindelsen mellem skabelse og dommedag ved Knud Banning, som også arbejder med emnet Religion og politik i den politiske bondebevægelse i 1840'erne.

Deltagelse i »Sunesønsprojektet« på Institut for græsk og latinsk middelalderfilologi vil resultere i en udgivelse i bogform i 1985 af en række afhandlinger til belysning af ærkebiskop Anders Suneson (d. 1227) og hans centrale placering i forhold til samtidens europæiske åndsstrømninger. (Hovedværket er her det store episk-didaktiske digt Hexaëmeron). Inden for dansk og nordisk samfunds- og kirkeliv bidrages med en artikel om »Hexaëmeron som kristent digterværk.« I en indledning til H. D. Schepelerns udgivelse af sin metriske oversættelse af Anders Sunesøns Hexaëmeron behandles digtes indhold og dets baggrund i »det 12.årh.s renaissance« og i den tidlige skolastik. Der forberedes en kommenteret oversættelse af fire skrifter af Bonaventura (francisk skolastiker og mystiker af Augustins skole, ordensleder og kardinal, d. 1274). Der fortsættes med studier af romantikken og dens religiøse tænkning med særligt henblik på Franz von Baaders og Schellings forhold til Grundtvig, Peder Hjort, Martensen og Kierkegaard (Jørgen Pedersen).

Der arbejdes med en monografi over Peder Palladius i to dele. Første del beskæftiger sig med hans

embede som den første lutherske biskop over Sjællands stift og angår forholdet til kongen og til den øvrige gejstlighed. Anden del angår hans teologi (Martin Schwarz Lausten).

Den kunstneriske og religiøse mentalitetsændring omkring 1. verdenskrig, Grundtvigs historiesyn og i forbindelse hermed mere generelle studier i forholdet mellem romantik og religion behandles tilligemed studier i Augustins forfatterskab (Jørgen I. Jensen).

På Baggrund af en historisk redegørelse for udviklingen af Grundtvigs syn på poesi, sang og salmesang, søges en bestemmelse af dets kirke- og teologihistoriske betydning (Peter Balslev-Clausen).

Baggrunden for den revolutionerende og for nyere tids tænkning så betydningsfulde forlæggelse af Gud og den fysiske verden til to fra hinanden isolerede sfærer, som i det 18. årh. blev fuldbyrdet hos tidens mest indflydelsesrige tænkere; er det overordnede mål for en undersøgelse, som er i gang ved Lauge Olaf Nielsen.

Der foretages en undersøgelse af den teologiske metode i dele af den monastiske og tidlige skolastiske teologi i 12. årh., hvor væsentlige sider af den vesterlandske traditions Gudsbegreb er blevet fastlagt med kærligheds erfaringens intensive udnyttelse i forståelsen af læren om Helligånden og Treenigheden (Åge Rydstrøm-Poulsen).

Udgivervirksomhed m.v.:

Acta Theologica Danica (Torben Christensen), Archiv für Reformationsgeschichte (Leif Grane, Martin Schwarz Lausten), Classica et mediavalia (Torben Christensen), Dansk Teologisk Tidsskrift (Torben Christensen, Martin Schwarz Lausten), Fønix (Leif Grane, Jørgen I. Jensen, Steffen Kjeldgaard-Pedersen), Hymnologiske Meddelelser (Peter Balslev-Clausen), ICO-ikonografisk Post (Knud Banning), Kirkehistoriske Samlinger (Knud Banning), Studia Theologica (Leif Grane).

Leif Grane er medlem af »Die Kommission zur Herausgabe der Werke Martin Luthers« og regensprovst. Knud Banning er formand for Selskabet for dansk Kirkehistorie. Niels Knud Andersen er medlem af den østtyske komité til forberedelse af Bugenhagen-jubilæet i 1985. Jørgen I. Jensen er medlem af styrelsen for Præstehøjskolen.

Arbejde i kollegiale organer:

Medlemmer af det teologiske fakultetsråd: Torben Christensen (dekan), Martin Schwarz Lausten (indtil 1.12.), Leif Grane (fra 1.12.), Jørgen Pedersen.

Medlem af konsistorium: Leif Grane (indtil 1.12.)

Medlemmer af det teologiske studienævn: Jørgen I. Jensen (indtil 1.12.), Martin Schwarz Lausten (fra 1.12.).

Rejser:

Torben Christensen har holdt gæsteforelæsning i Heidelberg, Leif Grane gæsteforelæsninger i Uppsala, Lund, Oslo, Erfurt og Washington D. C., Jørgen I. Jensen har holdt foredrag ved Løgstrup-seminar på Odense Universitet samt en del foredrag om Luther og særlig Grundtvig i Jubilæumsåret, bl.a. på efteruddannelseskurser på Præstehøjskolen og ved et Stiftskursus. Åge Rydstrøm-Poulsen har været på studierejse til Rom 1982-1983.

Publikationer:

- Andersen, N.K.: Brengaards mur om Israels hus. Fønix nr. 1 1983, s. 49-57, København 1983.
- : Noter til Hans Thomissens Salmebog. Hymnologiske Meddelelser nr. 2 1983, s. 68-85, København 1983.
- Balslev-Clausen, P.: Du, som går ud fra den levende Gud. En fortolkning. Grundtvig-Studier 1983, s. 42-68, København 1983.
- : Mindes vi en fuldtro ven. Om en Grundtvig-salmes kirkelige og folkelige sammenhæng. Hymnologiske Meddelelser 1983 / 3, s. 151-80, Institut for Kirkehistorie, København 1983.
- : Salmebog og salmesang. Grundtvigs anmeldelser af Ingemanns Høimesse-Psalmer (1825) og P.A. Fengers udgave af Kingos salmer (1827). Hymnologiske Meddelelser 1983 / 1, s. 3-56, Institut for Kirkehistorie, København 1983.
- : Salmerne i skolens sangbøger. Hymnologiske Meddelelser 1982 / 4 (udkommet januar 1983), s. 193-292, Institut for Kirkehistorie, København 1983.
- : Rejs op dit hoved, al kristenhed. Organist-Bladet 1983 / 12, s. 484-94, København 1983.
- : Skyerne gråner og løvet falder. Organist-Bladet 1983 / 11, s. 437-47, København 1983.
- : Døden er den sidste fjende. Organist-Bladet 1983 / 10, s. 390-95, København 1983.
- : Herren han har besøgt sit folk. Organist-Bladet 1983 / 9, s. 364-69, København 1983.
- : Trods længselens smerte. Organist-Bladet 1983 / 8, s. 303-11, København 1983.
- : Øer hører! Organist-Bladet 1983 / 7, s. 273-81, København 1983.
- : Hyggelig, rolig. Organist-Bladet 1983 / 6, s. 243-249, København 1983.
- : Kom, Gud Faders Ånd fuldgod. Organist-Bladet 1983 / 5, s. 183-89, København 1983.
- : Tag det sorte kors fra graven. Organist-Bladet 1983 / 4, s. 137-43, København 1983.
- : Mindes vi en fuldtro ven. Organist-Bladet 1983 / 3, s. 99-104, København 1983.
- : Guds menighed, syng for vor skaber i løn. Organist-Bladet 1983 / 2, s. 61-67, København 1983.

- Ebbesen, S., Fredborg, K.M., Nielsen, L.O.: *Compendium logicae Porretanum ex codice Oxoniensi Collegii Corporis Christi 250: A Manual of Porretan Doctrine by a Pupil of Gilbert's. Cahiers de l'Institut du Moyen-Âge grec et latin, Université de Copenhague* 46, s. XV & 1-113, København 1983.
- Grane, L.: *Luther og den tyske humanisme. Kyrko-historisk årsskrift, unummereret*, s. 21-29, Uppsala 1983.
- : *Historien om Martin Luther. Århus* 1983, 72 s.
 - : *Evangeliet for folket. Drøm og virkelighed i Martin Luthers liv. København* 1983, 285 s.
 - : *Luther og Agricola. Fønix* 7. årg. nr. 3, s. 185-95, København 1983.
 - : *Grundtvigs kirkelige anskuelser. Efterklange, et Grundtvig-seminar, Jørgen I. Jensen / Erik A. Nielsen*, s. 137-44, Århus 1983.
 - : *The image of Myth and Reality. Seven-headed Luther. Essays in Commemoration of a Quincentenary 1483-1983, Peter Newman Brooks*, s. 231-53, Oxford 1983.
 - : *Luther In Dänemark. Luther in der Neuzeit. (Schriften des Vereins für Reformationsgeschichte, Band 192), Bernd Moeller*, s. 135-50, Gütersloh 1983.
- Jensen, J.I.: *Grundtvig og nutidens problemer med historien. Københavns Universitets Almanak, Københavns Universitet*, s. 119-27, København 1983.
- , sammen med en gruppe studerende: *Historie og Kristen dom. En Grundtvig-Antologi. Haarby* 1983, 237 s.
 - : *Universitetet synger. Fremtidens Videnskab. En debatbog om Grundtvigs videnskab og vor tid, Per Warming (red.)*, s. 126-41, København 1983.
 - : *Hvad skal vi stille op med læren om Kristi to naturer. Debat med Jens Glebe Møller. Kredsen* 1983 3-4, s. 68-76, København 1983.
 - : *A Brief Survey of Grundtvig Literature. N.F.S. Grundtvig, Tradition and Renewal, Anders Pontoppidan Thyssen og Chr. Thodberg (red.)*, s. 395-411, København 1983.
 - : *Fantasier om den almindelige eksistens. Ballade* 1, s. 24-31, Oslo 1983.
 - : *Tolvtonemusik i Sidegaden. I anledning af J.M. Hausers 100 års-dag. Dansk Musiktidsskrift* nr. 1, s. 22-32, København 1983.
 - : *Luthers musikalske evangelium. Dansk Kirketidende* 23, s. 370-73, Kolding 1983.
 - : *Hinsides jugendstil-guden. (Om F. Ebner og J. Knudsen). På fortællingens grænse, studenterkredsens 50-års jubilæumsbog*, s. 108-28, Århus 1983.
 - : *Salmesang - gådesang. Modersmålselskabets Årbog, Modersmål selskabet (red.)*, s. 92-101, København 1983.
 - : *Luther og Grundtvig. Dansk Kirkeliv, Sigfred Pedersen (red.)*, s. 31-64, Århus 1983.
- Kjeldgaard-Pedersen, S.: *Gesetz, Evangelium und Busse. Theologiegeschichtliche Studien zum Verhältnis zwischen dem jungen Johann Agricola (Eisleben) und Martin Luther. Leiden* 1983, 394 s.
- : *Martin Luther 1483-1546. Dronningmølle* 1983, 99 s.
 - : *Luther, Skrifter og Ordet. Haderslev stiftsbog* 18. årgang, s. 5-17, Haderslev 1983.
 - : *Indledning til Martin Luther: Om den trælbounde vilje. Luthers skrifter i udvalg bind V: Om den trælbounde vilje.*, s. 7-12, Aarhus 1983.
- Lausten, M.S.: *Luthers Beziehungen zu Skandinavien. Leben und Werk Martin Luthers von 1526 bis 1546, Helmar Junghans (Herausgeber)*, s. 12, Berlin (DDR) 1983.
- : *Luther og Danmark. Dansk Kirkeliv* 1983/84, s. 12-30, Århus 1983.
 - : *Luther and the Princes. Seven-Headed Luther. Essays in Commemoration of a Quincentenary 1483-1983, Peter Newman Brooks (Ed.)*, s. 51-76, Oxford 1983.
 - : *Jørgen Skodborg. Dansk biografisk leksikon, Sv. Cedergren Bech*, s. 446-48, København 1983.
 - : *Hans Olufsen Spandemager. Dansk Biografisk Leksikon, Sv. Cedergren Bech*, s. 578-79, København 1983.
 - : *Danmarks kirkehistorie. København* 1983, 352 s.
- Nielsen, L.O.: *Gud og det uendelige rum. Udviklingen af det moderne verdensbillede. Fønix* 7. årgang nr. 3, 1983, s. 162-84, København 1983.
- : *Teologi og filosofi i 1100-tallet. Humaniora* 5, 1981-82, s. 153-57, København 1983.
- Pedersen, J.E.: *Den dybe sammenhæng. Om Grundtvigs salme "Hil dig, Frelser og Forsoner" som gengivelse af den cisterciensiske "Salve, mundi salutare" set på baggrund af hans forhold til den middelalderlige hymnedigtning Hymnologiske meddelelser* 12. årg. nr. 4, s. 194-239, København 1983.
- : *Bekræftelsen i det indvortes menneske. En opbyggelig tale af Søren Kierkegaard belyst ved grundtræk i hans tænkning. Fønix* 7. årgang nr. 4, s. 225-51, København 1983.

Niels Knud Andersen

3: Institut for Systematisk Teologi

Historie:

Institut for Systematisk Teologi (IST) blev oprettet i juni 1970, men det fik først rådighed over lokaler, da Det teologiske Fakultet som helhed i oktober 1971

flyttede ind i ejendommen Købmagergade 44-46. Institutet dækkede fra begyndelsen fagene dogmatik, etik og religionsfilosofi, der er sammensluttet i den egentlige hovedafdeling. 1. april 1972 blev Økumenisk Institut, der siden sin grundlæggelse i 1956 og indtil 1971 havde haft til huse på Vodroffsvej 8, integreret i IST som Afdeling for økumenisk Teologi. 1974 blev Søren Kierkegaard Institutet (før 1969 det såkaldte Søren Kierkegaard Bibliotek), der fra 1964 til 1971 havde lokaler i Sct. Pedersstræde 5, indlemmet i IST og blev til Afdeling for Søren Kierkegaard Forskning. 1975 integreredes endelig Institutet for religionsvidenskab og praktisk Teologi, der oprindeligt og indtil 1974 havde været Afdeling for Religionssociologi under Institut for dansk Kirkehistorie, i IST som Afdelingen for praktisk teologi og Religionsvidenskab. IST består i dag således af i alt 4 afdelinger.

Stab:

Professorer: Urban Forell, Jens Glebe-Møller, Theodor Jørgensen, Niels Thulstrup. Lektorer: Svend Bjerg, Bent Hahn, Mogens Lindhardt, Peder Nørgaard-Høj, Hans Raun Iversen (vikar), Jacques Blum (orlov). Kandidatstipendiater: Anders Pedersen, Lene Sjørup.

Undervisningsassistenter: 8. Teknisk-administrativt personale: Halvtidsbeskæftigede: 3, heraf 1 fratrådt 28.2.83: 1 tiltrådt 1.3.83.

Forskningsvirksomhed:

Institutets forskning er knyttet til disciplinerne: dogmatik med konfessionskundskab, religionsfilosofi, etik samt praktisk teologi og religionssociologi. Alle disciplinerne har såvel en historisk som en aktuell, normativ side, og instituttets medarbejdere orienterer sig i deres forskning til begge sider. Dog lægges hovedvægten på udforskningen af kristendommens betydning i det moderne samfund, nationalt og internationalt. Herved indgår instituttets forskning i samspil med anden forskning inden for humaniora, medicin og samfundsvidenskaberne. Det betyder, at emner som sækularisering, socialisation, videnskabs-teori, kultursammenstød, freds- og konfliktforskning og temaer fra socialetikken (herunder medicinsk etik) tages op i stigende grad.

Dogmatik med konfessionskundskab:

Inden for denne disciplin er der blevet forsket i nadverteologi i reformatorisk og nutidig sammenhæng samt i dogmatiske prolegomenaproblemer (Theodor Jørgensen), i K. E. Løgstrups teologi (Aanders Pedersen) og i økumenisk teologi, herunder med henblik på udarbejdelse af lærebøger og internationale

publikationer (Peder Nørgaard-Høj). Grundlaget for en moderne kristologi er søgt udarbejdet (Jens Glebe-Møller). Endelig har flere medarbejdere beskæftiget sig med Grundtvigs tænkning (Theodor Jørgensen, Svend Bjerg, Hans Raun Iversen).

Religionsfilosofi:

Der er fortsat blevet forsket, principielt og historisk, i Kierkegaards forfatterskab (Niels Thulstrup), og der arbejdes på lærebøger i disciplinen (Bent Hahn). Et projekt om kvinders religiøse erfaringer er under udarbejdelse (Lene Sjørup).

Etik:

Et interdisciplinært samarbejde mellem læger, teologer, jurister og biologer om døds-kvalitet og medicinsk teknologi er bragt til afslutning (Peder Nørgaard-Høj). Der arbejdes på en lærebog i medicinsk etik (Svend Bjerg) og med »kærlighedens former og motivstrukturer« (Urban Forell).

Praktisk teologi og religionssociologi:

Der forskes i prædikenens problemer i sprogfilosofisk og kultursociologisk belysning og i den praktiske teologiske videnskabsteoretiske status (Mogens Lindhardt). Et projekt omkring storbyforhold og ungdomskulturer med henblik på kirkens arbejdsvilkår er under opstartning (Hans Raun Iversen). I instituttets regi arbejdes der endvidere med indvandrerproblematik under planlægningsrådet for forskning (Jacques Blum, p.t. orlov). Endelig forskes der i religion og kirke i Tanzania (Hans Raun Iversen).

Udgivervirksomhed:

Peder Nørgaard-Høj er medredaktør af Lutherische Monatshefte, Hannover. Niels Thulstrup er medredaktør af serien Bibliotheca Kierkegaardiana samt redaktør af Kierkegaard Akademiets årbog. Mogens Lindhardt og Hans Raun Iversen er medlemmer af redaktionen for Kritisk Forum for Praktisk Teologi og Hans Raun Iversen desuden for Nyt Synspunkt. Bent Hahn er medudgiver af det teologiske tidsskrift Fønix. Theodor Jørgensen er udgiver af Mosaik-serien samt medudgiver af det teologiske tidsskrift Kerygma und Dogma, Göttingen.

Gæster og rejser:

Søren Kierkegaard Biblioteket har været besøgt af Alastair McKinnon (Canada), Steven Emanuel, Habib Charles Malik (USA), Julia Watkin (England), Makoto Mizuta, Satoshi Nakazato (Japan),

Angelo Papi (Italien), Michael Margalio (Israel), Karl Scheidhauer (Tyskland).

Instituttet var 18.-19. november vært for den 7. nordiske systematikerkonference (afholdt med støtte fra SHF og Nordiska Forskarkurser) med ca. 40 deltagere. Fra instituttet forelæste Hans Raun Iversen, Theodor Jørgensen og Jens Glebe-Møller.

Lene Sjørup har bl.a. holdt foredrag på ÅU, Niels Thulstrup har gæsteforelæst i Florida, Svend Bjerg har holdt foredrag ved skandinavisk historikerkonference i Norge, Theodor Jørgensen har gæsteforelæst i Oslo og Trondheim, og Jens Glebe-Møller har været på et 3 mdrs. studieophold ved McGill University i Montreal og holdt foredrag på LWF-konference i Tampere.

Arbejde i kollegiale organer:

Medlemmer af det teologiske fakultetsråd: Urban Forell (indtil 30.11.83), Mogens Lindhardt, Jens Glebe-Møller (dekan). Formand for det teologiske studienævn: Theodor Jørgensen.

Publikationer:

- Bjerg, S.: Manifest 83. Historie i folkeskole. Manifest 83. Historie i Folkeskolen, Svend Bjerg, Knud Jørgensen, B.B. Lillelund, Jan Lindhardt, Palle H. Steffensen, Finn Sørensen., s. 92, Århus 1983.
- : Luthers retoriske teologi. Præsteforeningens Blad 1983/ Nr. 23, s. 4, Skjern (Trykkeri) 1983.
 - : Teologi og erfaring. Præsteforeningens Blad 1983/ Nr. 14, s. 9, Skjern (Trykkeri) 1983.
 - : Selvbiografien. Selvbiografien, Lise Bek, Svend Bjerg, Lars Bo Bojesen, Jan Lindhardt., s. 160, Århus 1983.
 - : I begyndelsen var fortællingen. Det levende ord., Modersmål-selskabets Årbog 1983, s. 102-11, København 1983.
 - : Fortællingen om den fortabte søn. På fortællingens grænse. Jubilæumsskrift i anledning af kredsens 50. årgang 1983, Hans Hauge og Kjeld Holm, s. 10, Århus 1983.
- Forell, O.U.: Recension of: Jan Løfberg: spiritual or Human value? An evaluation-systematical reconstruction and analysis of the preaching of Jesus in the synoptical gospels. Lu nd 1982. Svensk Teologisk Kvartalsskrift 4, s. 173-77, Sverige 1983.
- Glebe-Møller, J.: Politisk dogmatik - en replik til Theodor Jørgensens anmeldelse i Fønix 1983/1. Fønix 1983/2, s. 136-41, København 1983.
- : Nationalstaten og indvandrerproblemet. Uddannelse 1983/2, s. 130-38, Kbh. 1983.
 - : Anfragen von Karl Marx. Lutherische Monatshefte Mrz 1983, s. 107-10, Hannover 1983.

- : Filosofi og religion. Præsteforeningens Blad 1983/11, s. 181-88, 1983.
 - : Kristologi fra neden. Korshærsbladet 10, s. 66-68, Kbh. 1983.
- Iversen, H.R.: København og sækulariseringen i Grundtvigs perspektiv. København 1983, 21 s.
- : Grundtvig, socialpolitikken og sogneordningen. Præsteforeningens blad 33+36, s. 537-92, København 1983.
 - : Noter om Grundtvigs menighedserfaring. Kritisk forum for praktisk Teologi 14, s. 19-26, Århus 1983.
 - : Grundtvig som inspiration til mission. Nordisk Missionstidsskrift 3, s. 94-115, København 1983.
 - : Bollmann, K.: Om sækulariseringsbegrebets (rette) brug. Præsteforeningens blad. 22, s. 383-91, København 1983.
- Lindhardt, M.: Skal der overhovedet tales om Gud? Kritisk Forum for Praktisk teologi nr. 13-1983, s. 13, Århus 1983.
- : Nutidige udfordringer til den kirkelige anskuelse. Folkets Genmæle., Dansk Kirkeskoleudvalg og Den grundtvigske Kirkeskole., s. 22, København 1983.
 - : Fred som homiletisk og socialetisk tema. Freden og nedrustning - Kirkens ansvar ?, Peder Nørsgaard-Højen, s. 22, Århus 1983.
- Nørsgaard-Højen, P.: Die Suche nach dem gnädigen Gott. Überlegungen zur Aktualität einer berühmten Frage. Evangelische Kommentare 4, April 1983, s. 185-88, Stuttgart 1983.
- : Taufe und Kirchenzugehörigkeit. Hat die christliche Volkskirche noch Überlebenschancen? Lutherische Monatshefte 5, Maj 1983, s. 211-13, Hannover 1983.
 - : Fred og Nedrustning - Kirkens Ansvar? Århus 1983, 169 s.
- Sjørup, L.: Du er gudinden. Religiøsitet og teologi hinsides Gud fader. København 1983, 188 s.
- : Du er gudinden. Forum for Kvindeforskning 3. årg. nr. 1, 1983, s. 5-12, København 1983.
 - : Naiv begejstring eller åndløshed. Forum for Kvindeforskning 3. årg. nr. 3, 1983, s. 53-56, København 1983.
- Thulstrup, N.: Bibliotheca Kierkegaardiana, bd. 12. Kierkegaard as a Person. Heri følgende artikler af Niels Thulstrup: The Brother Peter Christian, The Borgerdyd School, The University, His Library. Bibliotheca Kierkegaardiana, bd. 12. Kierkegaard as a Person., Niels Thulstrup og Marie Mikulova Thulstrup(red.), s. 194, Copenhagen 1983.
- : Søren Kierkegaard. Frygt og Bæven, udgivet med Indledning og noter af Niels Thulstrup. København 1983, 184 s.

Peder Nørsgaard-Højen